

Handläggare
Eskil Swerkersson
Telefon: 08-50814020**Till**
Enskede- Årsta- Vantörs
stadsdelsnämnd 2023-02-23

Medborgarförslag om 11 punkter för ett öppet Dalen

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Sammanfattning

Den ideella föreningen Humans of Dalen har skrivit ett medborgarförslag med frågor kopplat till den tillfälliga stängningen av Enskede bibliotek, som ligger i Dalen. Bland annat undrar föreningen varför stadsdelsnämndens politiker inte har upprättat en dialog med Micasa för att se över möjligheterna att utveckla delar av fastigheten, för att bland annat möjliggöra kulturverksamheter. I medborgarförslaget har de också sammanställt en lista med elva åtgärdsförslag för Dalen, som rör det offentliga rummet såväl som kultur och idrott och lokaler kopplat till det.

Förvaltningen beskriver i svaret bakgrunden till Micasas pågående renovering av fastigheten, som nu orsakat den tillfälliga stängningen av biblioteket. Rörande de elva åtgärdsförslagen, bedömer förvaltningen att bland annat förslaget om upprustning av Dalenparken är bra, och söker därför trygghetsmedel i årets verksamhetsplan för olika åtgärder där. Vidare konstaterar förvaltningen att de i flera fall saknar rådighet över förslagen, på grund av markägarförhållanden och ansvarsfördelningen inom staden.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Bakgrund

Den ideella föreningen Humans of Dalen har skrivit ett medborgarförslag där de föreslår olika åtgärder både inomhus och utomhus i området Dalen, som ligger i stadsdelen Gamla Enskede. Föreningen har skrivit medborgarförslaget mot bakgrund av att biblioteket har tillfälligt stängt och det är samtidigt en uppföljning

på ett medborgarförslag som togs upp i Enskede- Årsta- Vantörs stadsdelsnämnd den 26 september 2019 (dnr EÅV 2019/286).

Medborgarförslaget inkom till förvaltningen den 15 november 2022.

Ärendet

I medborgarförslaget konstaterar föreningen att Dalens bibliotek är en viktig mötesplats och kulturinstitution för boende i Dalen och de anser att det helt saknas andra platser i Dalen med motsvarande funktion.

Föreningen lyfter att biblioteket just nu är stängt på grund av Micajas pågående renoveringsarbeten, och undrar därför varför stadsdelsnämndens politiker inte har upprättat en dialog med Micasa för att se över möjligheterna att utveckla delar av fastigheten för att bland annat möjliggöra kulturverksamheter. Samtidigt undrar föreningen om boxningsklubbens lokaler i Dalens centrum inte skulle kunna användas för ett bredare användningsområde än idag.

Vidare lyfter föreningen att förvaltningen i sitt svar på deras medborgarförslag från 2019 (dnr EÅV 2019/286), skrev att önskemålet om att förbättra kulturutbudet skulle tas med i framtida planering, men de anser att tre år har passerat och ingenting har hänt.

I medborgarförslaget lyfter föreningen att de under 2021 hade ett möte med polisen och aktörer från staden där olika initiativ för att motverka kriminalitet och social oro i Dalen diskuterades. Bland annat lyfter de att staden inför sommaren 2021 hade utlovat någon typ av sommartorg, men att denna satsning aldrig blev av då eller under sommaren 2022.

Medborgarförslaget avslutas med ett önskemål om en dialog rörande visioner för lokaler och den offentliga miljön i Dalen, och de presenterar en lista med elva åtgärdsförslag i linje med det:

1. Utveckla biblioteket till att bli ett nav för Dalens kulturliv.
2. Rusta upp torget i Dalens centrum
3. Fräscha upp allén med konst som barn kan klättra på och insatser som stärker den biologiska mångfalden.
4. Rusta upp Dalenparken med toaletter, klättervägg, studsmattor, skate, plaskdamm och skuggade platser genom att odla fler träd.
5. Arrangera utsmyckning och evenemang av typen ”sommartorg” även i Dalen.

6. Skapa förutsättningar för kulturfrämjande institutioner att verka i Dalen (kulturskola, studieförbund, scenkonst och musik).
7. Säkra lokaler för idrott och öppna mötesplatser, inklusive lokaler för kommersiell verksamhet som café och restaurang. Inte minst en kiosk i parken.
8. Utnyttja ”mellanytorna” mellan gårdarna för utegym, konst eller lek.
9. Satsa särskilt på aktiviteter för barn i lägre skolålder (7-12 år) för att förebygga social problematik och rekrytering till organiserad kriminalitet.
10. Kalla till medborgarmöte med de boende för att ta in synpunkter och tankar om områdets behov.
11. Skapa en funktion med ansvar för övergripande samordning av kultur och fritid i Dalen, vars uppgift är att skapa samarbeten med studieförbund, församlingar och andra viktiga aktörer som idag lyser med sin frånvaro.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Administrativa avdelningen i samverkan med avdelning Social omsorg barn och unga och Avdelning HR och utveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen vill tacka för medborgarförslaget och för det engagemang som föreningen visar för sitt närområde. I detta svar kommer förvaltningen först svara på den större frågan rörande biblioteket och Micasa's pågående ombyggnation. Sedan kommer förvaltningen kommentera de elva åtgärdsförslag som medborgarförslaget avslutades med.

2020 fattades beslut i stadsdelsnämnden om att avveckla Enskededalens servicehus och Smultronhemmets vård- och omsorgsboende, som ligger inom fastigheten Dalen 20 (dnr EÅV 2019/632). Micasa äger fastigheten, och det är samma byggnadskropp som biblioteket ligger i. I samband med att förvaltningen avvecklade servicehuset och Smultronhemmet beslutade Micasa att bygga seniorbostäder inom fastigheten.

Beslutet om att avveckla servicehuset och istället bygga seniorbostäder ligger i linje med behovsbedömningar från stadens boendeplan för äldre. Förvaltningen kommer att driva ett aktivitetscenter för äldre i anslutning till seniorbostäderna och sedan tidigare ligger även kostenheten inom fastigheten. Kostenheten är ett kök som lagar mat för flera äldreboenden och hemtjänstenheter, och det finns även möjlighet att äta lunch där.

De verksamheter och boenden som kommer att ligga inom fastigheten gynnas av att samlokaliseras och det finns idag ingen möjlighet att ändra innehållet, eftersom ombyggnation pågår och beslut om detta fattades för flera år sedan.

Förvaltningen håller med medborgarförslaget om att det är mycket tråkigt att biblioteket behöver vara stängt under Micasas ombyggnad i fastigheten. Ansvariga från biblioteket har informerat förvaltningen om att de under tiden som det inte går att vara i deras lokaler är ute med bokbussen i Dalens allé varje tisdag klockan 14:00 till 18:00. De är dessutom ute i områdets förskolor varje tisdag, onsdag och torsdag. Utöver detta arbetar biblioteket uppsökande mot daglig verksamhet och ett äldreboende i området under tiden som biblioteket är stängt.

Aktuell information om biblioteket går att hitta på deras hemsida (<https://biblioteket.stockholm.se/bibliotek/enskede-bibliotek>), alternativt deras sidor på sociala medier som går att nå via hemsidan.

Rörande boxningsklubbens lokal har förvaltningen inte någon rådighet över den, utan det är upp till hyresgästen och hyresvärden Micasa att besluta om vad för aktiviteter som kan bedrivas där.

Flera av åtgärdsförslagen berör olika förvaltningar och fastighetsägare och förvaltningen har därför lagt in plankartan från gällande detaljplan över området, för att illustrera hur ansvarsfördelningen ser ut. I kartan representerar den mörkgröna färgen parkmark som förvaltningen ansvarar för. Olika nyanser av vitt är gatumark som Trafikkontoret ansvarar för, medan de ljusgröna ytorna är kvartersmark som respektive fastighetsägare ansvarar för.

Bild 1. Plankarta från gällande detaljplan i Dalen. Källa: Stadsbyggnadskontoret 1977.

1. Utveckla biblioteket till att bli ett nav för Dalens kulturliv.

Förvaltningen tycker att förslaget i sig är intressant, men det är kulturförvaltningen som driver biblioteket och förvaltningen har därför vidarebefordrat medborgarförslaget till dem.

2. Rusta upp torget i Dalens centrum

Det är trafikkontoret som ansvarar för denna yta och förvaltningen har därför vidarebefordrat åtgärdsförslaget till dem.

3. Fräscha upp allén med konst som barn kan klättra på och insatser som stärker den biologiska mångfalden.

Förvaltningen tycker att det är ett bra förslag och vet att det sedan tidigare finns önskemål om att rusta upp Dalens allé. Eftersom Dalens allé inte är parkmark (se bild 1) kan inte förvaltningen göra parkinvesteringar där, utan eventuella åtgärder behöver göras i samverkan med trafikkontoret, som ansvarar för allén. Förvaltningen har därför vidarebefordrat åtgärdsförslaget till dem.

4. Rusta upp Dalenparken med toaletter, klättervägg, studsmattor, skate, plaskdamm och skuggade platser genom att odla fler träd.

Förvaltningen söker i 2023 års verksamhetsplan trygghetsmedel för att genomföra upprustningsåtgärder i Dalenparken. Om trygghetsmedel beviljas av stadsledningskontoret kommer förvaltningen arbeta med planering och utformning under våren 2023. Önskemål från detta medborgarförslag, tillsammans med sedan tidigare inkomna önskemål rörande parken, kommer att beaktas i det arbetet. Preliminärt kommer förvaltningen kunna utföra åtgärder under sommaren 2023.

Förvaltningen har tidigare fått förslag om att bygga toaletter i Dalenparken (dnr EÅV 2021/308), men i dagsläget finns det bara permanenta toaletter i anslutning till plaskdammar i stadsdelsområdet. Förvaltningen bedömer dock att det skulle vara bra att ha en offentlig toalett i Dalenparken, eftersom det är en välanvänd park. Både boende och lokala förskolor som nyttjar parken skulle dra nytta av en offentlig toalett där.

Förvaltningen behöver utreda platsens förutsättningar, såväl som hur en offentlig toalett skulle kunna finansieras innan beslut om att gå vidare med detta kan fattas.

Rörande förslaget om att skapa fler skuggade platser, bedömer förvaltningen att det framförallt vid lekområdet för mindre barn i parkens nordvästra hörn, kan vara bra att se över om det går att göra någon typ av komplettering för att skapa bättre förutsättningar för skugga.

Rörande förslaget om en plaskdamm anser inte förvaltningen att det är aktuellt att bygga en i detta läge, eftersom Nytorpsbadet ligger cirka 500 meter från Dalenparken. På Nytorpsbadet finns det bland annat en plaskdamm.

Förvaltningen vill passa på att informera om att boende kan starta en stadsodling med stöd av förvaltningen på parkmark. Om det finns intresse bistår förvaltningen med pallkragar och jord som kan placeras på parkmark. Dalenparken skulle kunna vara en bra plats för detta, så om föreningen eller andra boende vill ta initiativ till det går det bra att kontakta förvaltningen. Det finns redan en stadsodling i Dalens allé som drivs på detta sätt av boende.

5. Arrangera utsmyckning och evenemang av typen "sommartorg" även i Dalen.

Förvaltningen anser att detta är ett bra förslag som kan skapa mer aktivitet i området, men det är trafikkontoret som ansvarar för konceptet Sommartorg. Förvaltningen har förmedlat önskemålet från medborgarförslaget om att ha Sommartorg i Dalen framöver.

Sommartorg innebär att trafikkontoret möblerar en torgyta, men förvaltningen brukar stå för aktiviteter där. Även om inte trafikkontoret har haft ett sommartorg i Dalen har förvaltningen under sommarmånaderna flyttat ut sina verksamheter för fritidsgården och öppna förskolan till Dalenparken och Dalens allé. Dessutom har förvaltningen i samband med detta samverkat med olika föreningar som kommit och erbjudit aktiviteter för ungdomar i området.

Fryshusets koncept Streetpep har också anordnats i Dalenparken de senaste somrarna, på uppdrag av förvaltningen. Det är en vecka då ungdomar kan prova olika aktiviteter, bland annat basket, dans, fäktning och skateboard. Det brukar ofta vara välbesökt, men förvaltningen märkte att intresset var svalare sommaren 2022.

6. Skapa förutsättningar för kulturfrämjande institutioner att verka i Dalen (kulturskola, studieförbund, scenkonst och musik).

Förvaltningen anser att det är viktigt att stötta det lokala kulturlivet och ge det möjligheter att utvecklas, men konstaterar att detta är en fråga som berör flera olika aktörer, bland annat kulturförvaltningen. Vid ett framtida dialogmöte (se punkt 10) diskuterar förvaltningen gärna frågan vidare, för att skapa en bättre bild av kulturaktörers behov i området och på vilket sätt kulturfrämjande verksamheter och aktörer skulle kunna vara mer aktiva i området.

7. Säkra lokaler för idrott och öppna mötesplatser, inklusive lokaler för kommersiell verksamhet som café och restaurang. Inte minst en kiosk i parken.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt att det finns tillgång till lokaler för både idrott och till exempel möten för lokala föreningar. I befintliga fastigheter är förvaltningens rådighet begränsad, eftersom förvaltningen inte äger eller förvaltar lokaler. När nya detaljplaner tas fram kan förvaltningen dock spela in behov om lokaler för olika ändamål.

I stadens budget för 2023 finns det olika direktiv som delvis ligger i linje med detta åtgärdsförslag. Bland annat ska staden verka för att lokaler för kulturutövare har en rimlig hyresnivå, samtidigt som stöd till föreningsdrivna samlingslokaler ska öka och fler föreningslokaler ska tillskapas under mandatperioden.

Rörande lokaler för kommersiell verksamhet är det något som områdets fastighetsägare hanterar. En kiosk i parken skulle kräva en privat initiativtagare som också skulle behöva initiera en eventuell planprocess för en byggnad.

Utanför stadsdelsområdet, på Nytorps gårde, pågår ett detaljplanearbete som bland annat innefattar en idrottshall. Förvaltningen bedömer att en idrottshall i det läget skulle vara ett positivt tillskott för framförallt barn och unga i Dalen.

8. Utnyttja ”mellanytorna” mellan gårdarna för utegym, konst eller lek.

Förvaltningen anser att det hade varit positivt att aktivera gårdsytor mellan husen på olika sätt, men förvaltningen saknar rådighet över detta eftersom det inte är parkmark (se bild 1). Det är respektive

fastighetsägare som ansvarar för sina gårdar, så eventuella åtgärder behöver genomföras av dem.

9. Satsa särskilt på aktiviteter för barn i lägre skolålder (7- 12 år) för att förebygga social problematik och rekrytering till organiserad kriminalitet.

Förvaltningen bedriver idag ingen verksamhet för barn i lägre skolålder i Dalen. Fritidsgården riktar sig till ungdomar mellan 13-17 år och förskolor och öppna förskolan är för barn mellan 0-6 år. För barn i åldersgruppen 6 år och uppåt bedriver stadens grundskolor fritidshem och fritidsklubbar, som syftar till att ge barn en meningsfull fritid efter skoldagens slut och under lov. Närmaste grundskola till Dalen som erbjuder detta är Hammarbyskolan södra, som ligger strax nordost om Dalen.

Förvaltningen deltar i samverkansprojektet *Lokala samordnare mot rekrytering till kriminalitet*, tillsammans med representanter från Skarpnäck stadsdelsförvaltning, lokalpolisområde Globen, Hammarbyskolan Södra, Årstaskolan, Östbergaskolan och Skarpatorpsskolan. Samverkansprojektet syftar till att fånga upp barn och ungdomar i åldern 10-15 år, som riskerar att dras in i kriminalitet.

10. Kalla till medborgarmöte med de boende för att ta in synpunkter och tankar om områdets behov.

Förvaltningen vill utveckla arbetet med dialog och kommunikation, för att skapa bättre möjligheter för boende att påverka sina närområden. I början av 2023 kommer förvaltningen sätta samman en planering av dialogmöten i stadsdelsområdet under året, och Dalen är ett av områdena som kommer att vara med där. Datum för detta kommer att kommuniceras till boende och verksamheter i Dalen i god tid inför, och frågor som rör kulturliv i Dalen kan med fördel tas upp vid detta möte.

11. Skapa en funktion med ansvar för övergripande samordning av kultur och fritid i Dalen, vars uppgift är att skapa samarbeten med studieförbund, församlingar och andra viktiga aktörer som idag lyser med sin frånvaro.

Under 2022 skapade förvaltningen tjänsten *Samordnare för civilsamhällsfrågor*, som bland annat ska verka för att kommunikation mellan staden och lokala föreningar utvecklas. Förvaltningen bedömer att det inom ramen för denna tjänst finns förutsättningar att etablera de samarbeten som efterfrågas i åtgärdsförslaget.

Jämställdhetsanalys

I medborgarundersökningen från 2022 står det att kvinnor är mindre trygga när de går ensamma hem på kvällen samt mindre trygga i

parker och grönområden, jämfört med män i Enskede- Årsta-Vantörs stadsdelsområde.

Medborgarförslaget handlar bland annat av frågor som rör tryggheten, och förvaltningen bedömer att förslag som rör upprustning och aktivering av offentliga miljöer kan påverka den upplevda tryggheten positivt.

Barnrättsperspektiv

Förvaltningen anser att medborgarförslaget på flera sätt berör barn, och deras perspektiv behöver beaktas i det fortsatta utredningsarbetet av åtgärdsförslagen.

Tillgänglighet

Vid planering av eventuella åtgärder i offentliga miljöer i Dalen, kopplat till detta medborgarförslag, behöver förvaltningen beakta tillgänglighetsfrågor.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede- Årsta- Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Anna Larsson
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Medborgarförslag om 11 punkter för ett öppet Dalen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2023-02-06
Anna Larsson, Avdelningschef	2023-02-03